

Markaðspunktur í dag:

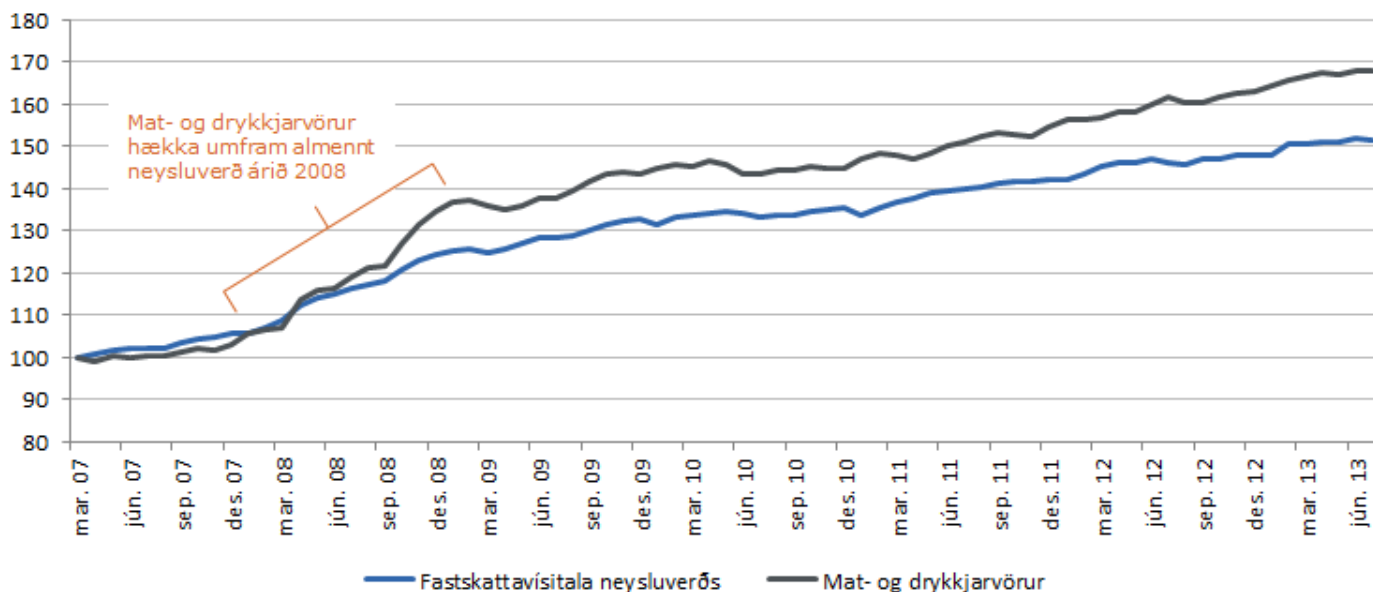
- Er svigrúm til staðar fyrir lækkun matvöruverðs?

Er svigrúm til staðar fyrir lækkun matvöruverðs?

Engan þarf að undra að þróun matvöruverðs hér á landi hafi nokkuð verið til umræðu síðastliðin ár, enda eflaust margir sem fundið hafa fyrir hækkun þess í buddunni. Þá eru nán tengsl á milli matvöruverðs og vísitölu neysluverðs, en mat- og drykkjarvörur vega þungt í vísitölunni auk þess sem hækkandi matvöruverð getur sett þrýsting á launahækkanir, sem að lokum geta skilað sér út í verðlagið á ný.

Verð á mat- og drykkjarvörum hefur hækkað mikið frá fyrrihluta árs 2007, eða um 68%. Á sama tíma hefur almennt verðlag í landinu hækkað um 51%. Er hér um að ræða breytingar á verðlagi m.v. að sköttum og gjöldum sé haldið föstum. Stór hluti þessara verðhækkana á rætur sínar að rekja til gengishruns krónunnar árið 2008, en í kjölfar þess hækkuðu mat- og drykkjarvörur umtalsvert í verði og nokkuð umfram almennt neysluverð. Þá náði hrávöruverð á heimsmarkaði nýjum hæðum árið 2008 og hefur það mögulega lagt hönd á plóg.

Verðhækkanir
- vísitölur = 100 í mars 2007

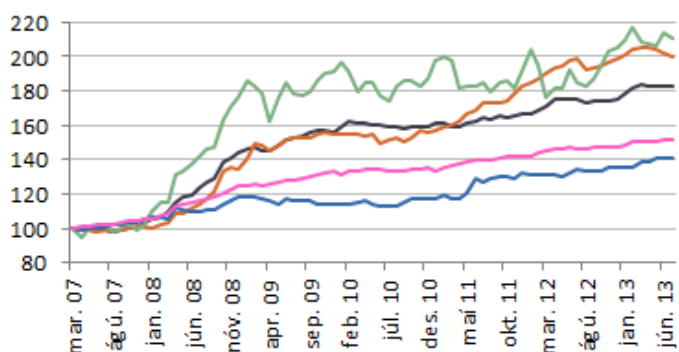
Heimild: Hagstofa Íslands

Mat- og drykkjarvörur skiptast í marga undirflokka sem áhugavert er að líta nánar á. Í ljós kemur að verðþróun er æði frábrugðin á milli einstakra flokka, líkt og sést á neðangreindri mynd. Þannig hefur verð á kornvörum, ávöxtum og drykkjarvörum, s.s. kaffi, te og kakó, hækkað umfram almennt verðlag

á meðan kjötvörur hafa hækkað minna.

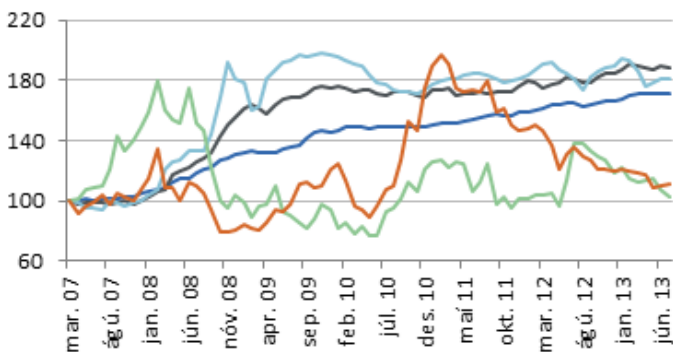
Þau matvæli er hækkað hafa hvað mest í verði eiga það sammerkt að vera innflutt og tengjast náið hrávörum á heimsmarkaði. Endurspeglast verðhækkunin fyrst og fremst í hækkun gengisvísitalunnar en á sama tíma hefur hrávöruverð matvara verið æði sveiflukennt. Verðþróun innlendra og innfluttra mat- og drykkjarvara var sambærileg fram til ársins 2008 þegar gengisvísitalan hækkaði um tæp 80% á skömmum tíma, frá febrúar 2008 fram í nóvember sama ár. Í kölfarið hækkaði verð á innfluttum mat- og drykkjarvörum langtum meira en innlendum. Þannig hækkuðu innfluttar mat- og drykkjarvörur um 52% frá mars 2008 fram til febrúar 2009 á meðan innlendar mat- og drykkjarvörur, án búvara, hækkuðu um 23% á sama tíma. Þess má geta að frá árinu 2009 hefur þessi þróun snúist við og hafa innlendar matvörur, bæði búvörur og aðrar vörur, hækkað nokkuð meira en innfluttar.

Þau matvæli er hækkað hafa mest í verði eru innflutt...

- Brauð og komvörur
- Kaffi, te og kakó
- Ávextir
- Kjöt
- Fasts kattavísitala neysluverðs

... og má sjá hversu mikið innflutt matvæli hafa hækkað miðað við innlend

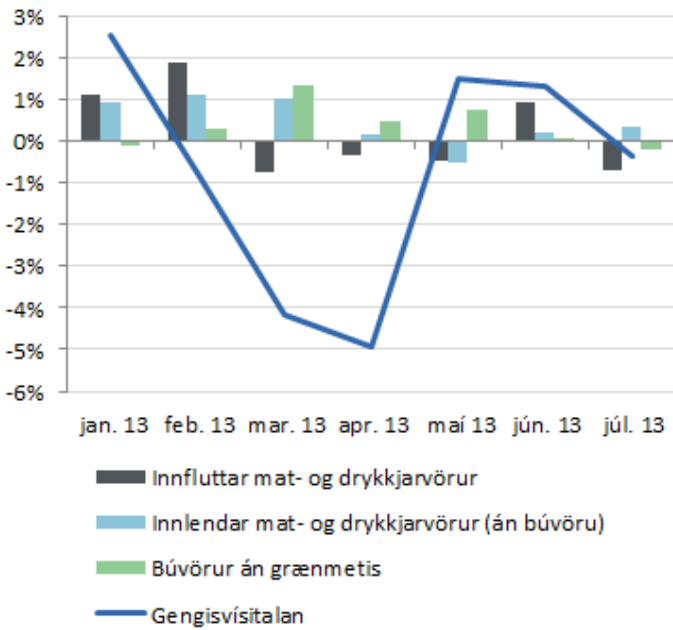
- Innlendar mat- og drykkjarvörur (án búvaru)
- Innfluttar mat- og drykkjarvörur
- Gengisvísitalan
- Korn hrávörur (t.d. mais og hveiti)
- Hitabeltis hrávörur (t.d. kaffi, kakó og sykur)

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands, Bloomberg

Krónan hefur styrkst það sem af er ári...

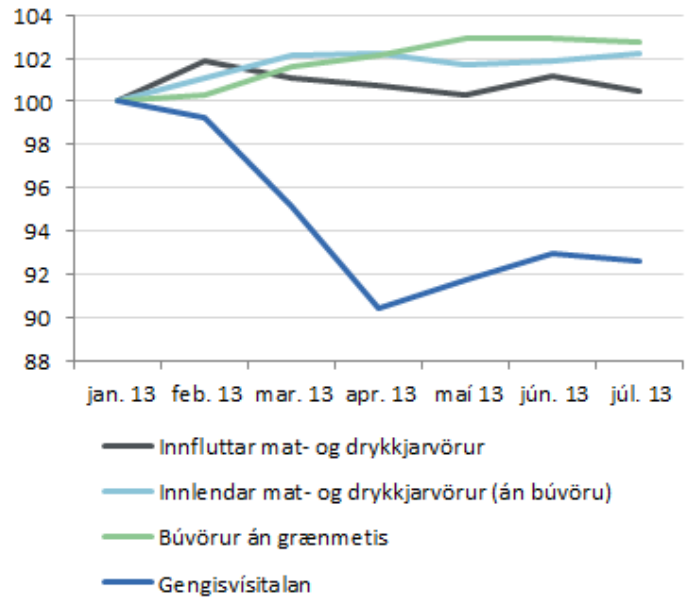
Það skýtur e.t.v. skökku við að innfluttar mat- og drykkjarvörur hafi hækkað lítillega það sem af er ári í ljósi 7% styrkingar krónunnar frá ársbyrjun. Þá hefur jafnframt mælst verðhækkun á innlendum matvörum. Frá áramótum hafa búvörur án grænmetis hækkað um tæp 3% og aðrar innlendar mat- og drykkjarvörur um 2%. Að öðru óbreyttu ætti framleiðslukostnaður að fara lækkandi samhliða verðlækkun innfluttra aðfanga sökum styrkingar krónunnar.

Breyting milli mánaða

Vísitölubreytingar frá áramótum

- vísitalan = 100 í janúar 2013

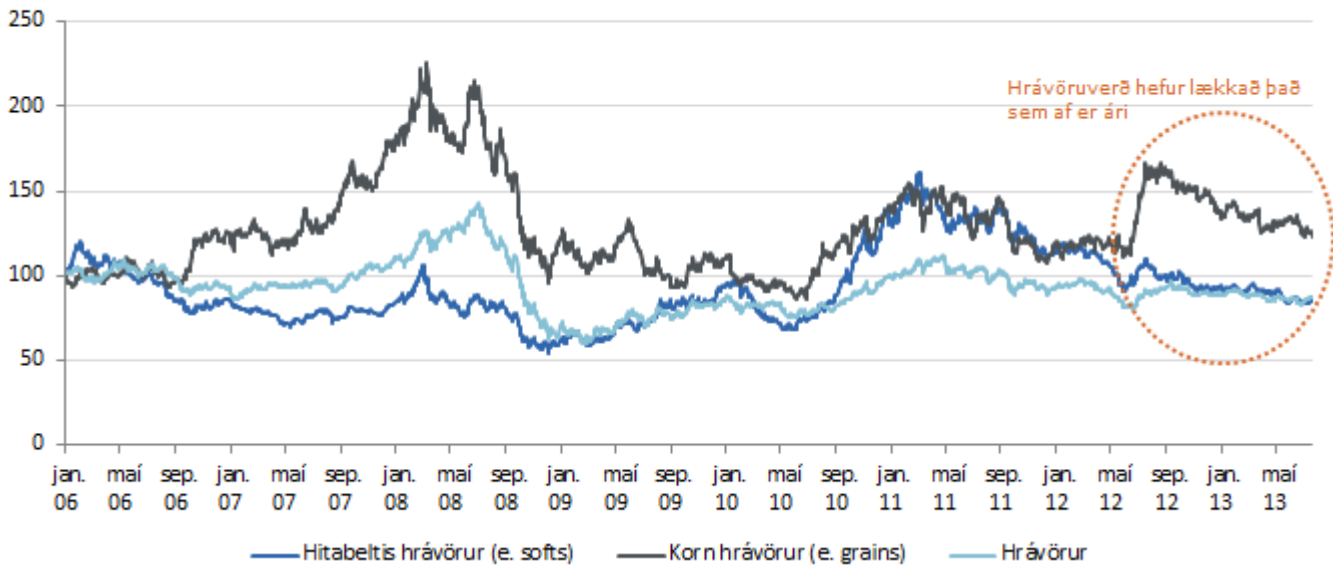
Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands

...og hrávöruverð lækkað

Breytingar í hrávöruverði hafa bein áhrif á verðlag innfluttra matvara en einnig óbein áhrif á verðlag innlendra mat- og drykkjarvara, þ.e. hækkun hrávöruverðs felur í sér aukinn hráefnakostnað fyrir innlenda matvælaframleiðslu. Hrávöruverð hefur verið á niðurlagið að undanfögnu, einkum á korn hrávörum, s.s. maís og hveiti. Skýringuna fyrir hækkandi matvöruverði er því ekki að finna í þróun hrávöruverðs, a.m.k. ekki það sem af er ári.

Hrávöruverð

- vísitala = 100 í janúar 2006

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands

Hvers vegna hafa mat- og drykkjavörur þá ekki lækkað í verði?

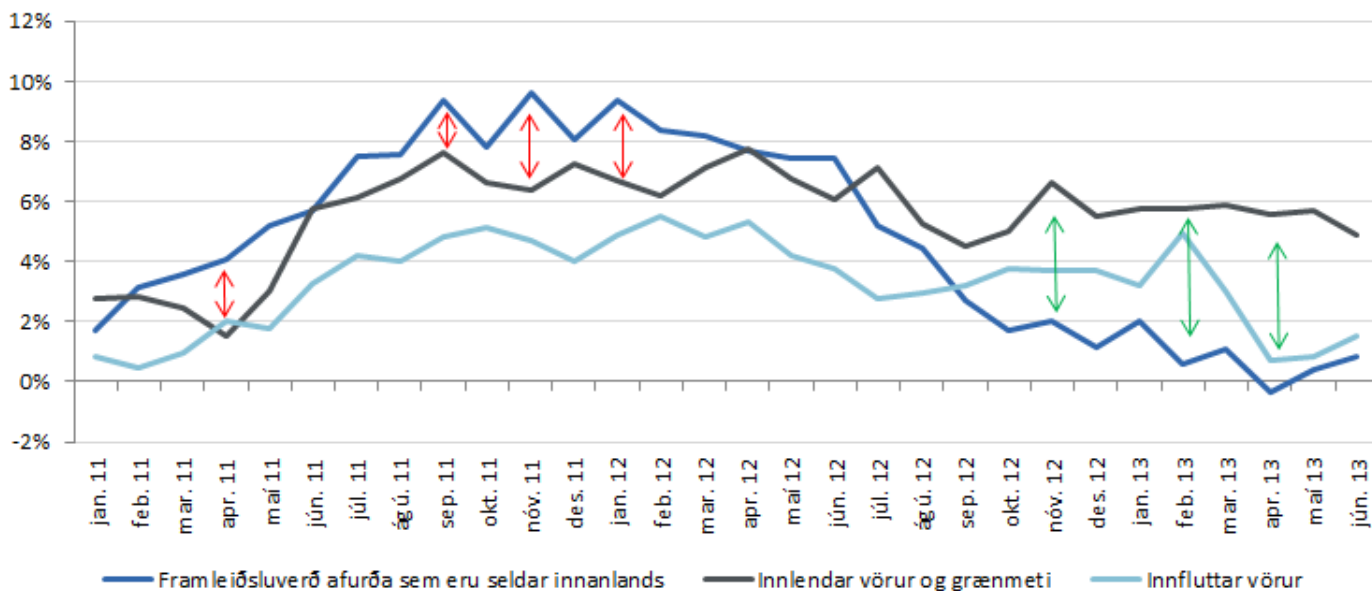
Þrátt fyrir að við fyrstu sýn ætti að vera auðvelt að koma fram með samsæriskenningar um hækkandi matvöruverð hér heima þá veltum við því þó fyrir okkur hvort þessi hegðun sé e.t.v. eðlileg, fyrir því geta verið nokkrar skýringar:

- 1) Gengisstyrkingin skilar sér ekki nema að hluta út í verðlagið. Gengisleikinn er ósamhverfur, þ.e. áhrifin á verðlag eru ekki eins sterk þegar krónan er að styrkjast og þegar hún er að veikjast.

Ein skýring á því gæti verið sú að fyrirtæki telja jafna styrkingu krónunnar tímabundna en veikinguna varanlega, fyrirtækin hika því við að lækka vöruverðið hjá sér þegar krónan er að styrkjast en bregðast jafnan skjótt við þegar krónan fer að veikjast. Það sem af er ári hefur hins vegar peningastefnunefnd ítrekað í yfirlýsingum sínum að Seðlabankinn verði virkur á gjaldeyrismarkaði í þeim tilgangi að halda genginu stöðugu. Ef vel tekst til gæti sú aðgerð haft áhrif á væntingar fyrirtækja og skilað styrkingu krónunnar í auknu mæli til neytenda.

- 2) Þeir kjarasamningar sem undirritaðir voru maí 2011 höfðu veruleg áhrif á launakostnað fyrirtækja. Lítil innistæða var fyrir slíkum hækkunum og því hafa þær að mestu leyti endað út í verðlaginu þ.m.t. hækkun matvöruverðs hér heima.
- 3) Innlendir framleiðendur eru mögulega að sækja til baka það framlegðartap sem þeir þurftu að þola á árunum 2011 fram til ársins 2012 og halda því hækkun á verði framleiðslu sinnar nánast óbreyttri á meðan hækkun framleiðslukostnaðar hefur verið mun minni. Þá getur verið að framleiðslulakinn sé slíkur að framleiðendur þurfi að halda söluverði háu til að halda rekstrinum gangandi. Einnig er hugsanlegt að háar verðbólguvæntingar sem og óvissa með komandi kjarasamninga hafi einhver áhrif og að framleiðendur séu í raun að búa í haginn fyrir komandi misseri.

Framleiðsluverð, innlent og innflutt verðlag
- 12 mánaða breyting

Heimild: Hagstofa Íslands

Erlendir greiningaraðilar spá áframhaldandi verðlækkun á korni á næstkomandi 12 mánuðum en lítilsháttar verðhækkun á hitabeltis hrávörum t.d. kaffi, kakó og sykri. Verðlækkun korns getur haft margfeldisáhrif á allt matvælaverð, en korn hrávörur er að finna í gríðarlega mörgum matvörutegundum sem og dýrafóðri. Ef Seðlabankinn stendur áfram við þau áform að halda gengi krónunnar stöðugu og kjarasamningum nú í haust verður stillt í hóf þá má velta því fyrir sér hvort eitthvert svigrúm verði til staðar til að lækka matvöruverð á komandi misserum.

Markaðspunktur Greiningardeildar Arion banka

Ásdís Kristjánsdóttir	asdis.kristjansdottir@arionbanki.is	444-6968
Brynjar Ólafsson	brynjar.olafsson@arionbanki.is	444-6262
Elvar Ingi Möller	elvar.moller@arionbanki.is	444-6981
Erna Sverrisdóttir	erna.sverrisdottir@arionbanki.is	444-6991
Fannar Jónsson	fannar.jonsson@arionbanki.is	444-6962
Hafsteinn Hauksson	hafsteinn.hauksson@arionbanki.is	444-6993
Stefán Broddi Guðjónsson	stefan.gudjonsson@arionbanki.is	444-6959

Ábyrgðarmaður: Ásdís Kristjánsdóttir

Fyrirvari

Þær skoðanir og spár sem hér koma fram eru byggðar á almennum upplýsingum sem Greiningardeild Arion banka hefur undir höndum þegar Markaðspunktur eru ritaðir. Helstu heimildir eru ársskýrslur, afkomufundir og hluthafafundir auk annarra opinberra upplýsinga sem birst hafa í fjölmiðlum og á öðrum vettvangi. Upplýsingar í umfjöllun eru einungis birtar í upplýsingarskyni og þær ber ekki að skoða sem tilboð á einn eða annan hátt og ekki skal líta á efnið sem ráðgjöf um kaup, sölu eða aðra ráðstöfun fjármálagerninga sem umfjöllunin kann að varða, beint eða óbeint. Skoðanir og spár geta breyst án fyrirvara. Þrátt fyrir að þess sé sérstaklega gætt að upplýsingarnar séu réttar og nákvæmar þegar þær eru settar fram getur Arion banki, eða starfsmenn Arion banka ekki tekið ábyrgð á villum. Vinsamlegast hafið samband við markaðsviðskipti Arion banka eða ráðgjafa áður en gengið er frá viðskiptum sem byggja á þessum Markaðspunktum. Arion banki hf. og starfsmenn félagsins taka ekki ábyrgð á því ef að gengi einstakra bréfa sem félagið mælir með kaupum á kunni að lækka og öfugt. Einnig skal bent á að árangur í fortíð er ekki örugg vísbending eða trygging fyrir árangri í framtíð.

Arion banki, starfsmenn Arion banka, stjórnarmenn eða aðilar tengdir Arion banka kunna að eiga hagsmuna að gæta varðandi einstök félög sem greiningar, verðmatsskýrslur og annað útgáfuefni Greiningardeildar Arion banka lýtur að hverju sinni. Hagsmunir kunna að vera ýmsir t.d. sem hluthafar eða ráðgjafar í einstaka félögum, umsjónaraðilar útboða, viðskiptavaki útgefenda eða hagsmunir sem lúta að annarri veittri fjárfestingabankaþjónustu.

Athugasemdir, ábendingar og fyrirspurnir tengdar markaðspunktum sendist á netfangið greiningardeild@arionbanki.is